

SOURCE(S):

POLITICAL BLOCK No-
25 SEPTEMBER 1990
A. KALINA

- Čo si len bez neho počneme? zazvlykal náš spoločný priateľ historik Vilo Prečan, keď mi v pondelok zatelefonoval z Prahy neuveriteľnú zvesť, že Milan Šimečka už nežije. Myslím, že doslova alebo približne to isté si v tej chvíli povedali či pomysleli nielen jeho najbližší, rodina ktorej bol htiac-nechtiac stredobodom, ^{ale aj} Bratislavskí ^{a brnenski} či pražskí ^{ria e} ~~ria e~~ ia a známi, aj takí, čo ho spoznali len v ponovembrových krásnych i krušných dňoch, povedzme pri rokovaní v mozartovskom dome v ~~épéenky~~ ^{épéenky}. A popri nich všetci tí slávni i neznámi európski či americkí žurnalisti, profesori, intelektuáli, ktorých postretal teraz, nedávno, uprostred vlnobitia nežnej revolúcie, ~~alebož~~ ^{alebož} dávno predtým, keď ~~sa~~ ^{sa} im mnohí iní vyhýbali a keď sa Milan Šimečka pre nich stal symbolom osobnej statočnosti a zároveň dôkazom, že aj na Slovensku pretrváva duch nepodkupného, nezávislého myslenia a života v pravde. Pocit osobnej straty azda pocítia aj mnohí z tých, ktorí ho poznali len z jeho statí a kníh šírených samizdatom, z jeho hlasu a myšlienok, ktoré sa už roky šíрили na vlnách ~~našej~~ ^{Sloboda Čaroba} rozhlasovej stanice, ^{ale až} teraz, konečne, ho mohli opäť objaviť na stránkach novín, uvidieť na televíznej obrazovke.

Pritom Milan Šimečka nikdy nemal vplyv, moc, funkcie či prístup k bohatstvám, ktorými si rôzne, donedávna oslavované pseudoveličiny až dodnes udržujú svoju mafiánsku auerólu nepostrádateľnosti. Ani o to za nijakých okolností

neusiloval. Zato mohol rozdávať z iných zdrojov, ktorými narábal tak márnотratne ako keby to boli nevyčerpateľné bohatstvá: delil sa s blízkymi i s každým, kto o to stál o svoju vnútornú harmóniu, o vzácnu vyrovnanosť svojej bytosti a o optimizmus prekonávajúci všetky protivenstvá, ktorý mu bol vlastný. Nemusím azda nikoho kto žije v Československu presvedčovať o tom, aké sú to vzácne a zriedkavé dary. A čo ak sa ešte navyše - tak ako v prípade Milana Šimečku - pária, vlastne už musím, žiaľ, povedať páriť, s prenikavým analytickým duchom, sviežo, originálne reagujúcim na každý podnet.

Priznám sa, že som túto vyváženosť ducha dlho pokladala za dar, ktorý si Milan doniesol so sebou na tento svet, či podedil po svojich pracovitých a vytrvalých ostravských predkoch. Keď sme však v nedobrych rokoch na začiatku normalizácie trávievali zimné prázdniny v skromných horských chatkách prekvapil nás svojim silvestrovským zvykom: na celé popoludnie sa utiahol, odišiel kamsi sám, ako vravel "rozjímať". Robili sme si z toho, prirodzene vtipy. O to viac, že sa večer objavil medzi nami s krásnou a logickou prognózou nádejného vývoja. V našom súkromí i v celej republike. V našich malých dejinách aj vo veľkých dejinách tohto sveta, ako tomu vravel neskôr, v osemdesiatych rokoch, v knihe Kruhová obrana.

Postupne som však pochopila, že si svoju vnútornú harmóniu vydobíja dôsledne a ťažko, že si vedome formuje pevný bod vnútornej istoty. To bolo tajomstvom jeho osobného vyžarovania a niekedy až zaťatej neústupčivosti s akou sa vedel ubrániť všetkým vonkajším tlakom a nástrahám. Lebo tento citlivý a tolerantný človek, ktorý sa zaujímal o všetky drobné strasti a radosti priateľov i rôznych spolupracovníkov na čudných pracoviskách kam ho zavial normalizačný osud, tento zdanlivo silný chlap, ktorý sa usiloval každého chápať a preto k nikomu nepociťoval nenávisť, sa zároveň nedal ani podkúpiť ani zastrašiť. Kúpiť si ho nemohol nik, lebo si na prestíž, postavenie či hmotné statky nepotrpel, aj keď si cenil pekné veci a dobré stránky života. Vedel si ich však pre seba objaviť všade a v drobných nenápadných veciach, takmer by som povedala, že aj vo väznici.

Strach azda nepoznal už preto, že ho všetci tí fízli, či vyšetrovatelia priveľmi fascinovali ako objekty na pozorovanie a ani neuvažoval o tom, ako mu môžu či aj chcú uškodiť. Hlavne však bral vždy vedome na seba každé riziko, ktoré mu naložila na bedrá jeho vlastná etická norma. Či už išlo začiatkom sedemdesiatych rokov o verejnú obhajobu priateľa obžalovaného v politickom procese, alebo niekoľko rokov neskôr o rozhodnutie vydať v zahraničí svoju skvelú kroniku národného pokorenia, svoj rozbor ako možno raz už vyslobodeného ducha vzbury opäť vtiesnať do flaše, knihu Obnovenie poriadku. To bola chvíľa, ktorá ho definitívne a jednoznačne postavila na stranu disentu. Objavil v ňom pre

— 16 —

seba zázračné ľudské spoločenstvo "plné prívetivosti a zaujímavých myšlienok", akési šťastie, s ktorým sa nerád lúčil, keď jeho pôvodnú podobu prekryl príval nových zážitkov, ľudí, a problémov slobodného života, po akom nikdy neprestal túžiť.

Celkom určite to nebolo všetko také ľahké a hladké ako sa to azda javí pri spätnom pohľade a ako to sám Milan Šimečka rád popisoval svojim viac či menej dôverčivým poslucháčom. Jazvy, ktoré tieto roky zanechali na statnom, zdatnom, nesmierne mladistvom mužovi, ktorý v štyridsiatke prevzal prepúšťací dekrét z posledného zamestnania, ktoré zodpovedalo jeho schopnostiam a po päťdesiatke poputoval na rok do väzenia boli očividné, keď na Vianoce minulého roka mohol prvý raz od šesťdesiatehoosemeho prekročiť hranice a prísť - zhodou okolností - k nám, do Mníchova. Ani teraz, v pomeroch, aké si vysníval, netúžil ani po hmotnej, ani po prestížnej satisfakcii, po funkciách či sláve a ak napokon súhlasil s kooptáciou do Slovenskej národnej rady vyhol sa už tomu, aby vo voľbách znova kandidoval. A svoju funkciu na hrade prijal v júli asi tak ako Václav Havel prezidentstvo: ako povinnosť, z ktorej sa nesmie vyzúvať. Jeho skutočná funkcia však bola závažnejšia: ostával duchovnou spojkou medzi mnohými ľuďmi dobrej vôle, ale rôznej národnosti, presvedčenia i temperamentu, pevným bodom a spoľahlivým kompasom slušnosti a nepodkupného charakteru. Preto si spolu s Vilom Prečanom dnes mnohí kladieme otázku ako tu bez neho budeme. A vieme, že sa svet stal pre nás o čosi nevlúdnejším a nehostinnejším miestom. *(bez neho)*